

NACRT PRAVILNIKA O UDRUŽENOM UPRAVLJANJU ZA JAVNA PREDUZEĆA

Ovaj pravilnik udruženog upravljanja postavlja minimalne standarde koji će se primenjivati na svako od javnih preduzeća na Kosovu (JP). Od svakog JP-a se očekuje da primenjuje i ostale pravilnike, zaštite i mehanizme, pored onih spomenutih u ovom pravilniku, u cilju usklađivanja udruženog upravljanja sa najboljom međunarodnom praksom.

I. Pravni i kontrolni okvir za javna preduzeća

1. Aktivom javnih preduzeća (JP) na Kosovu se u korist Kosova upravlja od strane posebne agencije, nezavisne od vlade, koja je naročito zadužena za njihovu administraciju kao poverenika za vlasnike preduzeća. Ova agencija – poznata kao Kosovska poverenička agencija (KPA) – takođe je zadužena za očuvanje i povećanje vrednosti, održivosti kao i za upravljanje preduzećima pod njenom jurisdikcijom.
2. Pravni status JP mora biti tipa akcionarskog društva sa vlasničkim pravima prenetim na KPA (ili neki drugi potonji entitet).
3. Obaveze i odgovornosti JP izvan njihovih primarnih funkcija moraju se zakonski odrediti, biti otvorene za javnost i objasniti se na transparentatan način.
4. Javna preduzeća podležu svim kosovskim zakonima koji se primenjuju na poslovne entitete, osim (i) tamo gde su izuzeti nekim takvim zakonom od strane uredbe KPA ili drugih primenljivih uredbi UNMIK-a ili (ii) kada su podložna otkrivanju i regulatornim zahtevima, pored onih koji se primenjuju na privatna preduzeća.
5. Struktura kapitala JP može biti podložna uskladjivanju, ali pod uslovaom da se takvo podešavanje (i) zahteva zakonom ili (ii) se racionalno odnosi na poslovnu svrhu ili poslovne planove JP. Ni u kom slučaju se struktura kapitala JP neće menjati iz razloga koji se ne odnose direktno na poslove javnih preduzeća.
6. Javna preduzeća ne bi trebalo da budu povlašćena u pogledu pristupa finansijama, međutim, posebni aranžmani se mogu napraviti za pojedina JP ukoliko se time obezbeđuje uvođenje stranog finansiranja na Kosovu. Ovi posebni aranžmani mogu se započeti za prvobitni protok kapitala i neće se više ponavljati kada se kapital bude mogao dobiti bez povlašćivanja.

II. Upravne vlasti na Kosovu kao poverenici za vlasnike

1. Upravne vlasti ne bi trebalo da budu uključene u svakodnevnu upravu JP i dozvolice upravu JP punu radnu autonomiju. Odbori direktora JP trebalo bi da se tretiraju kao pojedinačni entiteti i trebalo bi im dozvoliti da obavljaju svoja zaduženja bez mešanja od strane drugih. Svaki odbor direktora JP imaće minimalni procenat zahteva nezavisnih direktora, koji neće biti manji od 33.3% i od svakog člana odbora direktora će se tražiti minimalno iskustvo vezano za rad JP.
2. Vlasnička prava upravnih vlasti treba ostvarivati preko KPA.

3. KPA mora biti odgovorna reprezentativnim institucijama, uključujući UNMIK, PIS-e i Skupštinu, kao i svim institucijama zaduženim za kontrolu finansija.
4. Vlasnička prava upravnih vlasti trebalo bi ostvarivati u skladu sa pravnom strukturom svakog JP.

II. Odnosi sa akcionarima

1. Upravne vlasti na Kosovu, KPA i JP treba da priznaju i poštuju prava koja imaju akcionari u preduzeću.
2. JP treba da podnose izveštaje o odnosima sa akcionarima.
3. Odbori JP moraju razvijati, primenjivati i prenositi programe pridržavanja za interne etičke kodove.

III. Transparentnost i otvorenost

1. KPA treba da razvija konzistentne i celovite izveštaje o JP i da godišnje objavljuje celokupni izveštaj o javnim preduzećima (kao i da podstiče objavljivanje individualnih izveštaja o svakom JP).
2. JP treba da razviju efikasne interne procedure finansijske kontrole kao i da uspostve funkciju interne finansijske kontrole koju kontroliše odbor i koja mu direktno podnosi izveštaje.
3. JP treba da podležu godišnjim nezavisnim spoljnim finansijskim revizijama. Ovo se radi pored ... [zahteva upravnih vlasti za finansijske kontrole javnih institucija].
4. JP treba da podležu istim visokokvalitetnim obračunskim i kontrolnim standardima kao i nabrojane kompanije. Dok se takvo vreme kao režim razvrstavanja i trgovine ne razvije na Kosovu, ove standarde treba pozajmiti od najboljih međunarodnih praksi, kao što su prihvaćeni principi računovodstva, a JP ne treba da podležu posebnim računovodstvenim režimima tipa državnog sektora ili budžetske organizacije.
5. JP treba da na godišnjoj osnovi podnesu javnosti osnovne bitne informacije o ... [svim pitanjama na OECD principima o udruženom upravljanju, plus...].

IV. Odgovornosti odbora direktora JP

1. Odbori direktora JP su krajnje odgovorni za uspeh preduzeća ali ne i za njihovo svakodnevno upravljanje, što treba da ostane dužnost službenika javnog preduzeća.
2. Odbori direktora JP treba da budu zaduženi za nadgledanje upravljanja i pružanje strateškog vođstva, nasuprot ciljevima određenim od strane KPA. Oni treba da budu zaduženi za naimenovanje i otpuštanje glavnog izvršnog službenika.

3. Odbori direktora JP biće sastavljeni tako da mogu da ostvare cilj i daju nezavisnu procenu. Dobra praksa zahteva da se Predsedništvo odvoji od Glavnog izvršnog službenika. Svaki odbor direktora javnih preduzeća imaće minimalni procenat nezavisnih direktora, koji neće biti manji od 33.3% i od svakog člana odbora direktora zahtevaće se minimalno iskustvo koje se odnosi na poslovanje javnog preduzeća.
4. Kada je potrebno, treba osnovati specijalizovane komisije za podršku odboru u izvršavanju njegovih funkcija, naročito kada su u pitanju kontrola finansija, rizik upravljanja i naknade.
5. Odbor direktora javnih preduzeća treba da vrši godišnju procenu rada ovih preduzeća.